

MARTÍ DOMÍNGUEZ

Piteja el pinsà

Aquests dies d'hivern, els camps del pla del Penyagolosa es troben àtons i silenciosos. La recol·lecció del gra ja fa temps que ha passat, i sobre aquelles extensions ha caigut un gran silenci, d'una atonia ingràvida, que ho embolica tot. Tan sols alguns blets han aconseguit créixer després de la sega, però el fred dels darrers dies els ha assecat immisericordement, i hi romanen erts, amb la seua espiga floral trèmulament acaronada pel vent de l'estepa. De sobte, un esbart de pinsans, eixit no sé d'on, va passar al davant meu, joguinejant i rabejant-se en tombarelles i revolades. Es varen aturar definitivament una mica més enllà, en un camp on els blets eren abundants: estaven grossos i llunts, i em vigilaven, mentre empaitaven les espigues de blet. Vaig recordar els bonics versos de Celdoni Fonoll: "Piteja el pinsà/ alegre i fei-

xuc/ missatger del fred/ rossinyol poruc", i vaig trobar que, en efecte, aquells missatgers del fred eren tan alegres com porucs, i que la seua refiladissa, i especialment el seu crit d'alarma en veure que m'aproximava (un "juít" estrident), ressonava metàl·lic en el silenci embaumat.

Els vaig observar llargament, sota un cel pur i en uns camps desmoblats. Feien petites revolades, colpejaven amb les potes les espigues, i després menjaven les llavorettes que havien caigut. Alguns intentaven precaris equilibris en aquelles mates de blet, però aquestes es vinclaven, i els pardalots havien de salvar la caiguda fent un vol de compromís, deixant al descobert el pit, d'un delicat color vermellós ataronjat. Em va cridar l'atenció aquell pit molsut de l'ocellet golafre: l'extensió del plomatge rosat s'allargava des de la gargamella per tot el ventre fins a quasi les potes, d'una manera molt més extensa que en el rupit.

Entre aquells camps de secà, vaig recordar la taula esplèndida de la Verge de la Llet d'Estopanyà que uns dies abans m'havia sobtat mentre visitava el Museu Nacional d'Art de Catalunya. Aquella Mare de Déu entronitzada que alleta l'infant, obra d'un pintor del Cercle dels Arnaldins, m'havia desconcertat per la seua exuberant bellesa, per una sensualitat manifesta en aquell pit ostensiblement descobert de Maria, d'una impudícia de Venus botticelliana o d'Eva del Corder místic de Van Eyck. I m'havia cridat també l'atenció que el Nen subjectara amb la mà un ocell que no era una cadenera (com és ben freqüent en els primitius italians, i com es pot contemplar en una enlluernadora taula de Pere Serra conservada en aquell museu), sinó un ocell que jo, en aquell moment d'amable confusió, vaig identificar com un pit-roig.

Però aquell dia al davant de l'esbart, vaig rumiar que l'ocell de la Verge d'Estopanyà podia adscriure's, per la seua grandària i color, a un d'aquells pinsans. De fet, el gran estudiós Louis Charbonneau-Lassay, en la seua inesgotable obra *El bestiar de Crist*, escriu: "la cadenera, el pit-roig i el pinsà, moguts per la compassió al davant dels patiments de Jesús, es posaren a retirar de la seua carn divina les puntes de la corona d'espines. Els tres quedaren ferits per les espines, banyades encara de la sang divina, i les parts dels seus cossos quedaren així gloriosament marcades: la cadenera es va guanyar el casquet roig que duu al cap, i el pit-roig i el pinsà el seu pectoral de color sang. I com a perpetua herència d'honor, els seus descendents han participat d'aquell privilegi".

Ah! amics, quanta bellesa en aquell pitejar, sí, de l'esbart de pinsans!